

Kooste webinaarissa esitetyistä kysymyksistä/kommenteista ja niihin annetuista vastauksista

Kysymys/kommentti	Vastaus	
<p>Onko tarkoituksena tehdä oma suositus hyvinvointialueita varten?</p>	<p>Sote-aineistojen (sosiaalihuollon asiakasasiakirjat ja potilasasiakirjat) säilytysajat on pääosin määritelty lainsäädännössä, joten ne saadaan sieltä käyttöön ja noudatettavaksi. Pelastustoimen osalta suositukset annetaan niiden tehtävien ja tietoaineistojen osalta, joille ei ole laissa säilytysaikoja määrätty.</p>	
<p>Hyvinvointialueiden hallinto kaipaa myös suosituksia.</p>	<p>Siihen tiedonhallintalautakunnan suositukset tulevat antamaan tukea</p>	
<p>"Yleisen edun" määrittely olisi tarpeen.</p>	<p>Yleistä etua ei ole tarkemmin määritelty tietosuojalainsäädännössä. Tietoaineistojen arkistointi yleisen edun mukaisessa arkistointitarkoituksessa on määritelty arvonmääritys- ja seulontapolitiikassa siten, että siinä esitetyt tavoitteet, menetelmät ja etenkin kriteerit ilmentävät yleistä etua ja niiden perusteella annetut seulontapäätökset osoittavat yleisen edun mukaista arkistointitarkoitusta.</p>	
<p>"Pysyvä säilyttäminen" käsite olisi syytä heti määrittää (vai onko jo kuopattu)?</p>	<p>Pysyvä säilyttäminen tarkoittaa henkilötietojen käsittelyssä sitä, että tietoja säilytetään pysyvästi alkuperäistä käyttötarkoitusta varten eikä niitä tuhota tai siirretä varsinaisesti arkistoon lainkaan (arkistoida). Niiden säilyttämiselle on olemassa pysyvä peruste etujen, oikeuksien tai velvollisuuksien määrittäjänä. (tiedonhallintalaki, HE 284/2018 vp, s. 98). Pysyvä säilyttäminen tai tietojen poistaminen on määrätty laissa. Esimerkiksi Lakihenkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa (615/2020) ja Laki Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä (1156/2019)</p>	

Kooste webinaarissa esitetyistä kysymyksistä/kommenteista ja niihin annetuista vastauksista

	Arkistolaissa käytetty termi pysyvä säilyttäminen tarkoittaa EU:n tietosuoja-asetuksen (EU) 2016/679 ja tiedonhallintalain mukaista arkistointia.	
Tuleeko jaosto keskittymään työssään yleishallinnon säilytysaikakysymyksiin vai käsitelläänkö jossain vaiheessa myös ns. operatiivisessa ympäristössä syntyvien asiakirjatietojen ja tietojen säilytysaikojen määrittämistä? Mielenkiintoista on mm. miten laskentaperusteet saadaan kiinnitettyä, mikä on kulloinenkin kohde?	Jaoston työ on niin laaja, että vaiheistaminen on välttämätöntä. ”Operatiiviselle puolelle” tullaan siirtymään myöhemmässä vaiheessa. Jaosto tulee pohtimaan työssään myös laskentaperusteita.	
Mitä tarkoittaa säilyttäminen alkuperäiseen käyttötarkoitukseen? Esimerkkinä voisi olla vaikkapa hakemus, jossa olevat tiedot merkitään rekisteriin -- mitä tapahtuu tuolloin alkuperäiselle käyttötarkoitukselle vai tapahtuuko mitään?	Tihl § 21 on määritelty ne periaatteet, joiden mukaisesti säilytysajan arviointi pitää tehdä, mikäli laissa ei ole erikseen määrätty säilytysaikaa. Tietoja säilytetään alkuperäisessä käyttötarkoituksessa määritelty aika, jonka jälkeen tietoaineistot arkistoidaan tai tuhoetaan. Myös arkistoitaville tietoaineistoille on määriteltävä säilytysaika alkuperäisessä käyttötarkoituksessa. Esimerkin tapauksessa arvioitavaksi jää, miten kauan hakemuksia säilytetään ja miten kauan puolestaan rekisteritietoja, mikäli näille ei ole säilytysaikoja laissa erikseen säädetty. Arkistoitavien tietojen osalta mahdollisena ratkaisuna voi olla esimerkiksi se, että hakemustietoja ei arkistoida, mutta rekisteritiedot arkistoidaan.	
Käyttäjätöive: vaikka jaosto voi antaa vain suosituksia, olisi käyttäjänä hyvä saada samaan "näkömään" myös lakisääteiset säilytysajat	Suosittelutietojen käytön kannalta tämä on suotavaa ja tähän pyritään.	
Opetustoimea ei ole nyt käsittelyssä, tuleeko se keväällä-22?	Esitetyt tarpeet käsiteltävistä kokonaisuuksista otetaan pohdintaan. Tiedonhallintalautakunnan toimintasuunnitelmassa tullaan vahvistamaan vuonna -22 käsiteltävät kokonaisuudet.	

Kooste webinaarissa esitetyistä kysymyksistä/kommenteista ja niihin annetuista vastauksista

<p>Miten opetustoimen säilytysajat? Ammatillisen koulutuksen puolella tullut paljon uusia asiakirjoja ja prosesseja. Ja kuka tulisi vastata säilytyksestä, kun tieto viedään kansalliseen tietokantaan?</p>	<p>Opetustoimen säilytysajat kokonaisuudessaan kaipaavat säilytysaikojen määrittelyä ja tällä tarkoitetaan opetustoimen kokonaisuutta, sekä kunnallisia ja yksityisiä opetustoimen toimijoita (koulutuksen järjestäjät), korkeakouluja ja keskitettyjen opetustoimen tietovarantojen ylläpitäjiä. Nykyisin osin samoja tietoja kertyy sekä opetuksen järjestäjille että keskitettyihin tietovarantoihin. Säilytysaikojen määrittely saattaa antaa syötteen siihen, että säädöksissä määriteltyjä säilyttämisen vastuita (rekisterinpito) täsmennetään ja Kansallisarkiston seulontapäätöksiä opetustoimen osalta myös arvioidaan uudelleen arkistoinnin mahdollistamisvastuun osalta.</p>	
<p>Niin, miten pääsisi mukaan opetustoimen säilytysaikojen määrittämisen alatyöryhmään?</p>	<p>Alatyöryhmiin tämän syksyn osalta voi ilmoittautua joko Heidi Torrolle tai Suvi Metsärinta-Lehmusvaaralle (etunimi.sukunimi@gov.fi). Ilmoittautua voi myös mahdollisesti tuleviin ryhmiin, mutta niiden toteutuminen varmistuu vasta vuoden 2021 lopussa.</p>	
<p>Koulutuksen säilytysajat kyllä kiinnostaisivat, ja vielä jos voitaisiin huomioida korkeakoulujen tehtävissä syntyvät asiakirjat myös.</p>	<p>Ks. aikaisempi vastaus</p>	
<p>Voiko alkuperäisiä käyttötarkoituksia kohdistua samoihin tietoihin rinnakkain useampi kuin yksi? Jos esim. tiedonhallintayksikölle on säädetty lakisääteiseksi tehtäviksi substanssitehtävät ja tilastointi, tutkimus?</p>	<p>Säilytysaika määritellään pidemmän säilytysajan mukaisesti, mikäli todetaan, että esim. tilastointi tai tutkimus vaatii pidempää säilytysaika.</p>	
<p>Tässä on vähän ongelma, että vanhat käsitteet ovat ihan eri merkityksessä kuin nyt esim. arkistointi- termi</p>	<p>Tämä on tiedostettu haasteeksi. Käsitteitä on pyritty avaamaan mm. tiedonhallintalautakunnan antamissa suosituksissa ja Kansallisarkiston arvonmääritys- ja seulontapolitiikassa.</p>	
<p>Esitetty ajatus tietopalvelun kokoamisesta asiakirjoille määrättyistä ja suositelluista säilytysajoista on erittäin hyvä. Tietopalvelu</p>	<p>Otetaan pohdintaan.</p>	

Kooste webinaarissa esitetyistä kysymyksistä/kommenteista ja niihin annetuista vastauksista

<p>parhaassa tilanteessa sisältäisi kaikki lainsäädännössä, KA:n seulontapäätöksissä ja suosituksissa asiakirjoille annetut säilytysajat ja mahdollistaisi niiden hakemisen hakutoiminnoin.</p>		
<p>Laskentaperuste silloin kun kyseessä on yksittäinen asiakirjatieto?</p>	<p>Jaosto tulee pohtimaan työssään myös laskentaperusteita.</p>	
<p>No ainakin ammatillisen koulutuksen säilytysaikasuositusta on tehty jo vuodesta 2014, olisi mukavaa nähdä joskus se valmiina!</p>	<p>Aiemmin tehtyä työtä pyritään hyödyntämään.</p>	
<p>Toivottavasti säilytysaikojen määrittelyssä pystytään lähestymään asiaa tietosisältöjen eikä asiakirjojen kautta. Useinhan esim. AMS/TOS on hyvin asiakirjalähtöinen, mutta säilytysaikasuositusten pitkäikäisyyttä edistää se, että fokus on tietosisällössä eikä siinä, millä nimellä kukin tietokokonaisuus kulkee. Toki tämä edellyttää sitten enemmän työtä suosituksen soveltajalta, jotta oikean säilytysajan saa yhdistettyä oikeaan tietoaaineistoon/asiakirjaan. Nykyisissä suosituksissa kuitenkin tätä muoto-/asiakirjasidonnaisuutta jonkin verran on.</p>	<p>Otetaan pohdintaan tämäkin erinomainen ajatus.</p>	
<p>Juuri näin. Eli jos tiedot ovat jo rakenteisessa muodossa hajallaan erilaisissa operatiivisissa järjestelmissä, miten eri tietokohteille, asiakirjoille, tietoaaineistokokonaisuuksille määritellään järkevästi laskentaperusteet? Huomioitava myös järjestelmien toiminnallisuuksia. Tiedon tuhoaminen on myös riippuvainen näistä laskentaperusteista.</p>	<p>Valitettavasti tietojärjestelmissä ei ole aina huomioitu riittävästi tiedon tuhoamista. Jaosto tulee pohtimaan työssään myös laskentaperusteita.</p>	
<p>Kyllä aiheeseen liittyvässä lakitekstissä ja siihen liittyvässä muussa materiaalissakin voisi esiintyä sanat tutkimus ja tiede, eli pysyvän säilyttämisen taustalla sote puolella tutkimuksen tarpeet, ja arkistointi yleisen edun jne. siellä myös taustalla tutkimuskäyttö, kun aineistot siirretty arkistoon/arkistoitu</p>	<p>Tietoaaineistoja säilytetään alkuperäisessä käyttötarkoituksessa myös tutkimuksen ja muun käytön tarpeisiin. Tietojen säilytysaikojen määrittelyllä alkuperäisessä käyttötarkoituksessa pyritään turvaamaan viranomaisen toiminnan tarpeet ja yleisen oikeusturvan toteutuminen.</p>	
<p>Rekisteritiedon "pohjatiedon" säilyttäminen on asia, jota kannattaa miettiä kahteen kertaan.</p>	<p>Otamme tämän pohdintaan</p>	

Kooste webinaarissa esitetyistä kysymyksistä/kommenteista ja niihin annetuista vastauksista

<p>Suosittelun muoto kannattaa varmastikin suunnitella tarkasti. Edellisiä 2000-luvun alussa laadittuja Kuntaliiton säilytysaikasuosituksia on käytetty pian 20 vuotta. Säilytysaikojen suosittelu tietosisällöittain tai tehtävittäin varmasti lisää uusien suositusten käyttöä ja sovellettavuutta erilaisiin tilanteisiin ja järjestelmiin. Käytön helpottamiseksi suositus voisi totakai sisältää myös listaukset siitä minkä nimisiin asiakirjoihin ko. tietosisältö tavanomaisesti sisältyy.</p>	<p>Otamme tämän pohdintaan</p>	
<p>Kansallisarkistolle, miten muut kuin valtionhallinnon ja kuntien toimijat huomioitaisiin suhteessa tuohon äskeiseen ehdotukseen uudesta toimintamallista?</p>	<p>Suunnitellussa mallissa kyse on vain yhdestä tavasta hoitaa seulonta-asian käsittely (esitys-valmistelu-päätös). Myös muut tavat hoitaa asia jäävät edelleen käyttöön: yksittäinen toimija/arkistonmuodostaja tekee seulontaesityksen (esimerkiksi tehtäväkohtaisen arvonmääritysesityksen tai analogisen aineiston säilytysmuotoesityksen) tai Kansallisarkisto ottaa seulonta-asian käsittelyyn oma-aloitteisesti. Oleellista seulonta-asioiden valmistelussa on se, että seulontapäätökset valmistellaan yhteistyössä seulontaesitysten tekijöiden kanssa ja Kansallisarkisto saa seulontaesityksiä käsittelyyn.</p>	
<p>Valtionhallinnon tehtävät ovat niin moninaiset, että ihan kaikkiin tehtäväkokonaisuuksiin on varmasti vaikea antaa suositusta/määräystä, eli varmasti jää myös seulontaesityksille tarvetta</p>	<p>Juuri näin. Mikäli viranomaisen hoitaa yksinään tiettyä lakisäätteistä tehtävää, niiden osalta säilytysaikojen määrittely ja seulonta-asiat voidaan hoitaa muulla tavoin kuin yhteisellä säilytysaikajaostotyöllä. Tässä on kuitenkin huomioitava se, että mikäli säilytysaikajaostotyössä päästään siihen, että kaikkien käytössä on yhteinen tietokanta/tietovaranto säilytysajoista, myös näiden yksinhoidettavien tehtävien tietoaineistojen säilytysajat olisi syytä olla kaikkien käytettävissä</p>	

Kooste webinaarissa esitetystä kysymyksistä/kommenteista ja niihin annetuista vastauksista

<p>Toivottavasti korkeakoulujen toiminta huomioidaan myös säilytysaikojen suosituksissa.</p>	<p>Tullaan ottamaan huomioon osana opetustointia/tutkimustoimintaa. Tutkimusaineistojen osalta korkeakoulujen olisi hyvä tehdä yhteistyössä säilyttämisen- ja arkistointiperiaatteiden määrittelyä ennen varsinaisten säilytysaikojen määrittelyä.</p>	
<p>Millaisen palvelulupauksen tiedonhallintayksiköt saavat jaostolta/KA:lta uusien tehtävien säilytysaikojen/arkistointiarvojen määrittelyssä?</p>	<p>Kansallisarkiston tavoitteena on, että seulontapäätös annetaan 6 kk kuluttua siitä, kun seulontaesitys on sille saapunut</p>	
<p>Komppaan tilaisuudessa esitettyjä ajatuksia viranomaistehtävien laaja-alaisuudesta ja monipuolisuudesta. Varmasti jää yksittäisille seulontaesityksille ja -päätöksille tarvetta.</p>	<p>Juuri näin. Ks. aikaisempi vastaus.</p>	
<p>Yleishallintoon kannattaisi ottaa mukaan myös tiedonhallinta (ict) palvelut, eli järjestelmien hallinta, määrittely, ylläpito yms. prosesseissa syntyvät tietoaaineistot, samoin on paljon uusia tehtäviä tietosuojan ja tietoturvan alalla eri organisaatioissa, joihin ei ole säilytysaikoja</p>	<p>Otamme tämän pohdintaan, erinomainen huomio</p>	
<p>Suosittelujen päivittäminen: jos säilytysajat muuttuvat päivittyksessä, se aiheuttaa päänsärkyä käytännön työssä. Säilytysaikojen päivittäminen tietojärjestelmiin, TOS:n ja ihmisten mieliin on pitkä prosessi. Lisäksi on hankala hallita tietoaaineistoa X, jos sen säilytysaika on vuosina 2019–2021 jotain ja vuodesta 2022 alkaen jotain muuta ja vuodesta 2025 alkaen taas jotain muuta. Tämä vain kommenttina, ei tarvitse vastata mitään tässä yhteydessä.</p>	<p>Tämä on totta. Päivittäminen tässä yhteydessä tarkoittaa esim. uusien tehtäväkokonaisuuksiin liittyvien asiakirjojen tai tietoaaineistojen huomioista.</p>	
<p>Pysyvästä säilyttämisestä alkuperäisessä käyttötarkoituksessa vastaa toimija/tiedonhallintayksikkö/arkistonmuodostaja</p>	<p>Mikäli nämä tiedot halutaan siirtää arkistoon, se vaatii Kansallisarkiston päätöksen.</p>	
<p>Vai rekisterinpitäjä?</p>	<p>Toimija voi olla myös rekisterinpitäjä</p>	
<p>Puhutaanko em. yhteydessä pysyvästä säilyttämisestä vai pelkästään säilyttämisestä alkuperäiseen käyttötarkoitukseen, jonka jälkeen joko tuhotaan tai arkistoidaan (=pysyvä säilyttäminen?)</p>	<p>Ks. käsitelmääritellyt Arvonmääritys- ja seulontapolitiikka Arvonmääritys- ja seulontapolitiikka versio 1.6..pdf (arkisto.fi)</p>	

Kooste webinaarissa esitetyistä kysymyksistä/kommenteista ja niihin annetuista vastauksista

<p>Yhteinen tietokanta olisi sikälikin järkevä, että se auttaisi hallitsemaan jonkin tehtäväalueen tietoja kokonaisuutena, eikä tiedonhallintayksiköittäin. Ja lopullisena tavoitteena pitäisi olla konelukuinen tietämuskanta, eikä se, että tuotetaan säilytysaikatietoa vain ihmisten luettavaksi.</p>	<p>Otamme tämän pohdintaan.</p>	
<p>Kyllä on melkoista häröilyä lukea 20 v. vanhoja suosituksia, verrata niitä 2010-luvulla tehtyihin TOSeihin ja jatkuvasti muuttuvaan lainsäädäntöön ja muodostaa niistä kysyjälle joku valistunut arvaus säilytysajasta.</p>	<p>Näin asia tosiaan on. Tällä säilytysaikajaoston työllä pyritään yhdessä pääsemään eroon tästä häröilystä. Tämä tietenkin edellyttää sitä, että säilytysaikatiedot pidetään ajan tasalla.</p>	
<p>Asianhallinta vs operatiivinen järjestelmä</p>	<p>Tiedonhallintalautakunnan suositus asiankäsitteilyn metatiedoista pyrkii avaamaan näitä käsitteitä</p>	